

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

30. března 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Luganská úmluva II –
Řízení o uznávání a výkonu rozhodnutí – Článek 34 odst. 2 – Návrh na zahájení řízení ve státě
původu – Řádné doručení platebního rozkazu následované vadným doručením žaloby na
zaplacení pohledávky podle švýcarského práva“

Ve věci C-343/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná
rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 20. ledna 2022, došlým
Soudnímu dvoru dne 27. května 2022, v řízení

PT

proti

VB,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení: M. Safjan (zpravodaj), předseda senátu, N. Jääskinen a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za německou vládu: J. Möller, M. Hellmann a U. Kühne, jako zmocněnci,
- za švýcarskou vládu: M. Kähr a L. Lanzrein, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: B. Ernst a S. Noë, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez
stanoviska,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 34 odst. 2 Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané dne 30. října 2007, jejíž uzavření bylo schváleno jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008 (Úř. věst. 2009, L 147, s. 1, dále jen „Luganská úmluva II“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi PT a VB ve věci prohlášení vykonatelnosti v Německu rozhodnutí vydaného švýcarským soudem.

Právní rámec

Haagská úmluva ze dne 15. listopadu 1965

- 3 Článek 5 Haagské úmluvy ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních zní takto:

„Ústřední orgán dožádaného státu doručí písemnost nebo zařídí její doručení

- a) buď způsobem stanoveným právním řádem dožádaného státu pro doručování písemností vyhotovených v tomto státě a určených osobám nacházejícím se na jeho území,
- b) nebo zvláštní formou požadovanou žadatelem, pokud není v rozporu s právním řádem dožádaného státu.

S výjimkou případu uvedeného v odstavci 1 písm. b) je vždy přípustné doručení prosté, je-li adresát písemnosti ochoten ji dobrovolně přijmout.

Má-li být písemnost doručena podle pododstavce 1, ústřední orgán může požadovat, aby byla sepsána v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků jeho státu, nebo aby byla do takového jazyka přeložena.

Část žádosti obsahující základní údaje o doručované písemnosti podle vzoru připojeného k této úmluvě se doručí s písemností adresátovi.“

Luganská úmluva II

- 4 Luganská úmluva II byla podepsána Evropským společenstvím, Dánským královstvím, Islandskou republikou, Norským královstvím a Švýcarskou konfederací.
- 5 Článek 34 odst. 2 této úmluvy uvádí:

„Rozhodnutí se neuzná,

[...]

2. jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost;“

6 Článek 38 odst. 1 uvedené úmluvy zní takto:

„Rozhodnutí vydané v jednom státě vázaném touto úmluvou, které je v tomto státě vykonatelné, bude vykonáno v jiném státě vázaném touto úmluvou poté, co zde bylo na návrh kterékoli zúčastněné strany prohlášeno za vykonatelné.“

7 Článek 53 téže úmluvy zní:

„1. Strana, která žádá o uznání rozhodnutí nebo o prohlášení vykonatelnosti, musí předložit jedno vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti.

2. Strana, která podává návrh na prohlášení vykonatelnosti, musí rovněž předložit osvědčení podle článku 54, aniž je dotčen článek 55.“

8 Článek 54 Luganské úmluvy II stanoví:

„Soud nebo příslušný orgán státu vázaného touto úmluvou, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno, vydá na žádost kterékoli dotčené strany osvědčení za použití standardního formuláře uvedeného v příloze V této úmluvy.“

9 Článek III odst. 1 protokolu č. 1 o některých otázkách týkajících se příslušnosti, řízení a výkonu Luganské úmluvy II stanoví:

„Švýcarsko si vyhrazuje právo prohlásit při ratifikaci, že nebude používat tuto část čl. 34 odst. 2:

„ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost“.

Pokud Švýcarsko toto prohlášení učiní, použijí ostatní smluvní strany tutéž výhradu vůči rozhodnutím vydaným soudy Švýcarska.“

10 V souladu s touto výhradou Švýcarská konfederace prohlásila, že nebude používat dotčenou část čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II.

Švýcarské právo

11 Článek 38 odst. 2 loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite, du 11 avril 1889 (spolkový zákon o vymáhání pohledávek a konkursu ze dne 11. dubna 1889), ve znění použitelném na spor v původním řízení (RS 281.1, dále jen „LP“), stanoví:

„Vymáhání pohledávky začíná doručením platebního rozkazu. Pokračuje zajištěním pohledávky, zřízením zástavního práva nebo konkursem.“

12 Článek 67 odst. 1 tohoto zákona zní:

„Žádost o vymáhání pohledávky musí být podána písemně nebo ústně u úřadu pro vymáhání pohledávek. Tato žádost uvádí:

1. jméno a bydliště věřitele a případně jeho zmocněnce; adresu pro účely doručování ve Švýcarsku, pokud se zdržuje v zahraničí. Není-li uveden konkrétní údaj, považují se za adresu zvolenou pro účely doručování prostory úřadu pro vymáhání pohledávek;
2. jméno a bydliště dlužníka a případně jeho právního zástupce; v žádosti o vymáhání pohledávky v případě pozůstalosti je třeba označit dědice, jimž mají být písemnosti doručeny;
3. výši vymáhané pohledávky nebo jistoty, v zákonné švýcarské měně; je-li pohledávka úročena, sazbu a den, od kdy běží úroky;
4. titul vzniku pohledávky a jeho datum; v případě neexistence titulu důvod pohledávky.“

13 Článek 69 uvedeného zákona stanoví:

„1 Po obdržení žádosti o vymáhání pohledávky vydá úřad pro vymáhání pohledávek platební rozkaz.

2 Platební rozkaz obsahuje:

1. údaje požadované pro žádost o vymáhání pohledávky;
2. výzvu k úhradě dluhu a nákladů do dvaceti dnů nebo v případě, že je vymáhání založeno na zajištění, poskytnutí jistoty v této lhůtě;
3. oznámení, že dlužník musí do deseti dnů od doručení podat odpor, pokud hodlá zpochybnit celý dluh nebo jeho část nebo právo věřitele vymáhat pohledávku;
4. upozornění, že pokud dlužník nesplní platební rozkaz nebo nepodá odpor, bude přistoupeno k vymáhání pohledávky.“

14 Článek 71 odst. 1 téhož zákona uvádí:

„Platební rozkaz bude dlužníkovi doručen po obdržení žádosti o vymáhání pohledávky.“

15 Článek 74 odst. 1 LP stanoví:

„Chce-li dlužník podat odpor, musí o tom neprodleně ústně nebo písemně informovat doručitele platebního rozkazu nebo úřad pro vymáhání pohledávek do deseti dnů od doručení platebního rozkazu.“

16 Podle čl. 78 odst. 1 tohoto zákona se podáním odporu přerušuje vymáhání pohledávky.

17 Článek 79 uvedeného zákona stanoví:

„Věřitel, proti němuž je podán odpor, musí svůj nárok uplatnit v občanském nebo správním řízení. Pokračování ve vymáhání pohledávky může dosáhnout pouze na základě vykonatelného rozhodnutí, které odpor výslovně zrušuje.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 18 Dne 19. ledna 2013 doručil na základě žádosti VB úřad pro vymáhání pohledávek v Ženevě (Švýcarsko) PT, s bydlištěm v Německu, platební rozkaz k úhradě dluhu na nájemném. Dne 28. ledna 2013 podal PT proti tomuto platebnímu rozkazu odpor podle článku 74 LP.
- 19 VB podal žalobu proti PT u soudu pro záležitosti pachtu a nájmu kantonu Ženeva (Švýcarsko), aniž požádal o zrušení odporu. Tento soud se pokusil doručit žalobu, sepsanou ve francouzském jazyce, do místa bydliště PT v Německu. Posledně zmíněný, který neovládal francouzský jazyk, toto doručení odmítl z důvodu chybějícího překladu žaloby do německého jazyka. Podle předkládajícího soudu neobdržel PT během řízení žádné další informace. Rozsudkem ze dne 30. ledna 2014, oznámeným zveřejněním, uložil soud pro záležitosti pachtu a nájmu kantonu Ženeva, aby PT zaplatil celkovou částku 4 120,70 švýcarských franků (CHF) (přibližně 4 090 eur) spolu s úroky. Odpor podaný proti platebnímu rozkazu nebyl v tomto rozsudku zrušen.
- 20 VB podal k Landgericht (zemský soud, Německo) návrh na prohlášení vykonatelnosti rozsudku ze dne 30. ledna 2014 v Německu v souladu s čl. 38 odst. 1 a článkem 53 Luganské úmluvy II. Za tímto účelem předložil úředně ověřené přeložené kopie tohoto rozsudku a osvědčení podle článku 54 této úmluvy. Vzhledem k tomu, že uvedený soud tomuto návrhu vyhověl, podal PT proti tomuto rozhodnutí odvolání k Oberlandesgericht (vrchní zemský soud, Německo).
- 21 Tento soud toto odvolání zamítl s tím, že čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II nebrání uznání rozsudku ze dne 30. ledna 2014. Podle něj bylo třeba za návrh na zahájení řízení považovat platební rozkaz řádně doručенý žalovanému dne 19. ledna 2013.
- 22 PT podal proti tomuto rozhodnutí kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu.
- 23 Podle tohoto soudu byl platební rozkaz doručen řádně, avšak doručení žaloby nesplňovalo podmínky stanovené v čl. 5 odst. 1 Haagské úmluvy ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních z důvodu chybějícího překladu této písemnosti do německého jazyka. Předkládající soud má za to, že vzhledem k nedostatku tohoto překladu nebyla PT umožněna příprava na jednání před soudem.
- 24 Vzhledem k tomu, že po doručení platebního rozkazu následovalo vadné doručení žaloby, je podle předkládajícího soudu nutno určit, která z těchto písemností musí být považována za návrh na zahájení řízení.
- 25 Za těchto okolností se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II vykládán v tom smyslu, že žaloba na zaplacení pohledávky, která je podána po předchozím vydání švýcarského platebního rozkazu a neobsahuje návrh na zrušení odporu podaného proti danému platebnímu rozkazu, představuje návrh na zahájení řízení?“

K předběžné otázce

- 26 Podstatou jediné otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II vykládán v tom smyslu, že žaloba na zaplacení pohledávky podle švýcarského práva, jež byla podána po vydání švýcarského platebního rozkazu a bez návrhu na zrušení odporu podaného proti tomuto platebnímu rozkazu, představuje návrh na zahájení řízení ve smyslu tohoto ustanovení.
- 27 Je nutno připomenout, že Luganská úmluva II má téměř totožné znění jako odpovídající články obsažené v nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42) a že je třeba zajistit souladný výklad rovnocenných ustanovení těchto nástrojů [rozsudek ze dne 2. května 2019, Pillar Securitisation (C-694/17, EU:C:2019:345, bod 27)].
- 28 Z judikatury Soudního dvora týkající se čl. 34 odst. 2 nařízení č. 44/2001, který odpovídá čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II, vyplývá, že soud dožádaného členského státu je povinen odmítnout nebo v případě opravného prostředku zrušit výkon cizího rozsudku pro zmeškání, jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí před soudy členského státu původu, i když k tomu měl možnost (rozsudek ze dne 6. září 2012, Trade Agency, C-619/10, EU:C:2012:531, bod 32).
- 29 K posledně zmíněnému je třeba uvést, že jelikož Švýcarská konfederace oznámila výhradu podle čl. III odst. 1 protokolu č. 1 k Luganské úmluvě II ohledně použití části čl. 34 odst. 2 této úmluvy uvedené v bodě 9 tohoto rozsudku, která se týká podání opravného prostředku proti cizímu rozsudku pro zmeškání, uplatňují ostatní smluvní strany stejnou výhradu, pokud jde o rozhodnutí švýcarských soudů.
- 30 Proto v rámci čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II, a pokud jde o vztahy se Švýcarskou konfederací, je nutno odmítnout výkon cizího rozhodnutí bez výjimky, pokud žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který by mu umožnil přípravu na jednání před soudem.
- 31 V projednávané věci je podle předkládajícího soudu takové odmítnutí nutné, je-li za návrh na zahájení řízení považován nikoli platební rozkaz vydaný úřadem pro vymáhání pohledávek, ale žaloba, která byla následně podána k soudu kantonu Ženeva.
- 32 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pojem „návrh na zahájení řízení“ nebo „jiná rovnocenná písemnost“ označuje písemnost nebo písemnosti, jejichž řádné a včasné doručení žalovanému mu umožňuje uplatnit jeho práva před tím, než bude vydán vykonatelný rozsudek ve státě původu (rozsudek ze dne 13. července 1995, Hengst Import, C-474/93, EU:C:1995:243, bod 19).
- 33 Na základě této definice považoval Soudní dvůr za návrh na zahájení řízení platební rozkaz podle německého práva (*Zahlungsbefehl*), jehož doručení umožňuje navrhovateli v případě nepodání odporu dosáhnout vykonatelného rozhodnutí (rozsudek ze dne 16. června 1981, Klomps,

166/80, EU:C:1981:137, ^{bod 9)}, jakož i platební rozkaz podle italského práva (*decreto ingiuntivo*) doručený společně s žalobou (rozsudek ze dne 13. července 1995, Hengst Import, C-474/93, EU:C:1995:243, ^{body 20 a 21}).

34 Soudní dvůr měl naproti tomu za to, že povolení k výkonu podle německého práva (*Vollstreckungsbefehl*), které je samo o sobě vykonatelné a je vydáno po doručení platebního rozkazu, nespĺňuje tuto definici návrhu na zahájení řízení (rozsudek ze dne 16. června 1981, Klomps, 166/80, EU:C:1981:137, ^{bod 9)}).

35 Z toho vyplývá, že v případě sledu dvou řízení, z nichž každé umožňuje na konci dosáhnout vykonatelného rozhodnutí týkajícího se téhož závazku, může být zahájení prvního řízení považováno za návrh na zahájení řízení druhého z nich ve smyslu čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II pouze tehdy, existuje-li mezi těmito dvěma řízeními funkční jednota.

36 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí a z písemných vyjádření předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že ve švýcarském právu se řízení o vydání platebního rozkazu před úřadem pro vymáhání pohledávek liší od soudního řízení použitelného na žalobu na zaplacení pohledávky.

37 V rámci prvně zmíněného řízení může dlužník v souladu s čl. 74 odst. 1 LP podat ve lhůtě deseti dnů odpor proti platebnímu rozkazu. Odpor vede k zastavení řízení před úřadem pro vymáhání pohledávek a nutí věřitele obrátit se na soud. Podle článku 79 LP může věřitel dosáhnout pokračování ve vymáhání pohledávky pouze na základě vykonatelného

rozhodnutí, které výslovně zrušuje odpor. Soud bude moci souběžně rozhodnout o zrušení odporu v rámci následně zahájeného běžného řízení o žalobě na zaplacení pohledávky.

38 Druhé řízení, a sice soudní žaloba na zaplacení pohledávky, je nezávislé na řízení o vymáhání pohledávky. Účelem soudní žaloby na zaplacení pohledávky je zajisté vymožení pohledávky, jež byla předmětem řízení o vymáhání pohledávky prostřednictvím platebního rozkazu, v souladu s články 38, 67 a 69 LP. Podle předkládacího soudu však není účelem podání žaloby na zaplacení pohledávky bez návrhu na zrušení odporu ukončení řízení o vymáhání pohledávky, jež bylo přerušeno odporem, který není nezbytnou podmínkou pro žalobu na zaplacení pohledávky.

39 Vzhledem k tomu, že o zrušení odporu nebylo požádáno v občanském soudním řízení o zaplacení pohledávky, je tedy s výhradou ověření, které musí provést předkládající soud, třeba dovodit, že mezi řízením o vymáhání pohledávky a soudní žalobou na zaplacení pohledávky neexistuje funkční jednota, která by umožňovala považovat platební rozkaz za návrh na zahájení řízení ve smyslu čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II.

40 S ohledem na vše výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 34 odst. 2 Luganské úmluvy II musí být vykládán v tom smyslu, že žaloba na zaplacení pohledávky podle švýcarského práva, jež byla podána po předchozím vydání švýcarského platebního rozkazu a bez návrhu na zrušení odporu podaného proti tomuto platebnímu rozkazu, představuje návrh na zahájení řízení ve smyslu tohoto ustanovení.

K nákladům řízení

- 41 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Článek 34 odst. 2 Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané dne 30. října 2007, jejíž uzavření bylo schváleno jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008,

musí být vykládán v tom smyslu, že

žaloba na zaplacení pohledávky podle švýcarského práva, jež byla podána po předchozím vydání švýcarského platebního rozkazu a bez návrhu na zrušení odporu podaného proti tomuto platebnímu rozkazu, představuje návrh na zahájení řízení ve smyslu tohoto ustanovení.

Podpisy